

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MWO-P1A7P-052

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Arkusz I
dla niesłyszących

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

ARKUSZ I

MAJ
ROK 2005

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

tylko
OKE Kraków,
OKE Wrocław

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Zadanie 1. (1 pkt)**Podkreśl jedną właściwą odpowiedź.**

Polski Związek Głuchych jest grupą

- a) pierwotną.
- b) formalną.
- c) ekskluzywną.
- d) nieformalną.

Zadanie 2. (1 pkt)**Podkreśl jedną właściwą odpowiedź.**

Socjalizacja jest to proces

- a) rozwoju społecznego człowieka.
- b) zmiany ustroju państwa z kapitalistycznego na socjalistyczny.
- c) powstania programu pomocy socjalnej dla bezrobotnych.
- d) powstawania partii socjalistycznych.

Zadanie 3. (1 pkt)**Podkreśl jedną właściwą odpowiedź.**

W 1995 roku do Unii Europejskiej przystąpiły następujące państwa:

- a) Hiszpania, Portugalia, Węgry.
- b) Szwecja, Austria, Finlandia.
- c) Grecja, Dania, Litwa.
- d) Norwegia, Irlandia, Australia.

Zadanie 4. (1 pkt)**Podkreśl jedną właściwą odpowiedź.**

Najstarszą organizacją międzynarodową jest

- a) Europejska Wspólnota Węgla i Stali.
- b) Międzynarodowy Czerwony Krzyż.
- c) Organizacja Narodów Zjednoczonych.
- d) Międzynarodowa Organizacja Pracy.

Zadanie 5. (4 pkt)

Połącz nazwy organizacji terrorystycznych z państwami, na terenie których prowadzą aktywną działalność. Wpisz do tabeli pasujące nazwy państw.

	Organizacja	Państwo
a)	ETA	
b)	IRA	
c)	OWP	
d)	Al-Kaida	

Wielka Brytania, Brazylia, Izrael, Hiszpania, Stany Zjednoczone

Zadanie 6. (4 pkt)

Do której z postaw narodowych pasują podane zdania? Przyporządkuj literom (a, b, c, d) cyfry (1, 2, 3, 4, 5), na przykład: e) – 6.

Której z postaw narodowych odpowiadają podane zdania?

- 1) Członkowie narodu podkreślają swoją odrębność, a nietolerancja wobec innych narodów jest usprawiedliwiona.
- 2) Wartość człowieka zależy od jego koloru skóry.
- 3) Każdy człowiek z innej kultury, rasy, religii – każdy obcy jest moim wrogiem.
- 4) Wszystkie narody są równouprawnione, przyjaźnią się i współpracują ze sobą.
- 5) Ojczyznę każdego człowieka może być cały świat.

- a) rasizm
- b) nacjonalizm
- c) kosmopolityzm
- d) ksenofobia

a) - ..... b) - ..... c) - ..... d) - .....

Zadanie 7. (4 pkt)

Określ rodzaj normy społecznej. Dopisz nazwy norm w odpowiednie miejsca tabeli.

a)	pamiętaj, abyś dzień święty święcił	
b)	nie wolno oszukiwać innych ludzi	
c)	ustępujemy miejsce osobom starszym w autobusie	
d)	stałe zatrudnianie dzieci do lat 16 jest zakazane	

Norma: prawna, wojskowa, religijna, zwyczajowa, moralna.

Zadanie 8. (2 pkt)

Wy tłumacz krótko, co to znaczy, że państwo jest:

A. organizacją suwerenną – .....

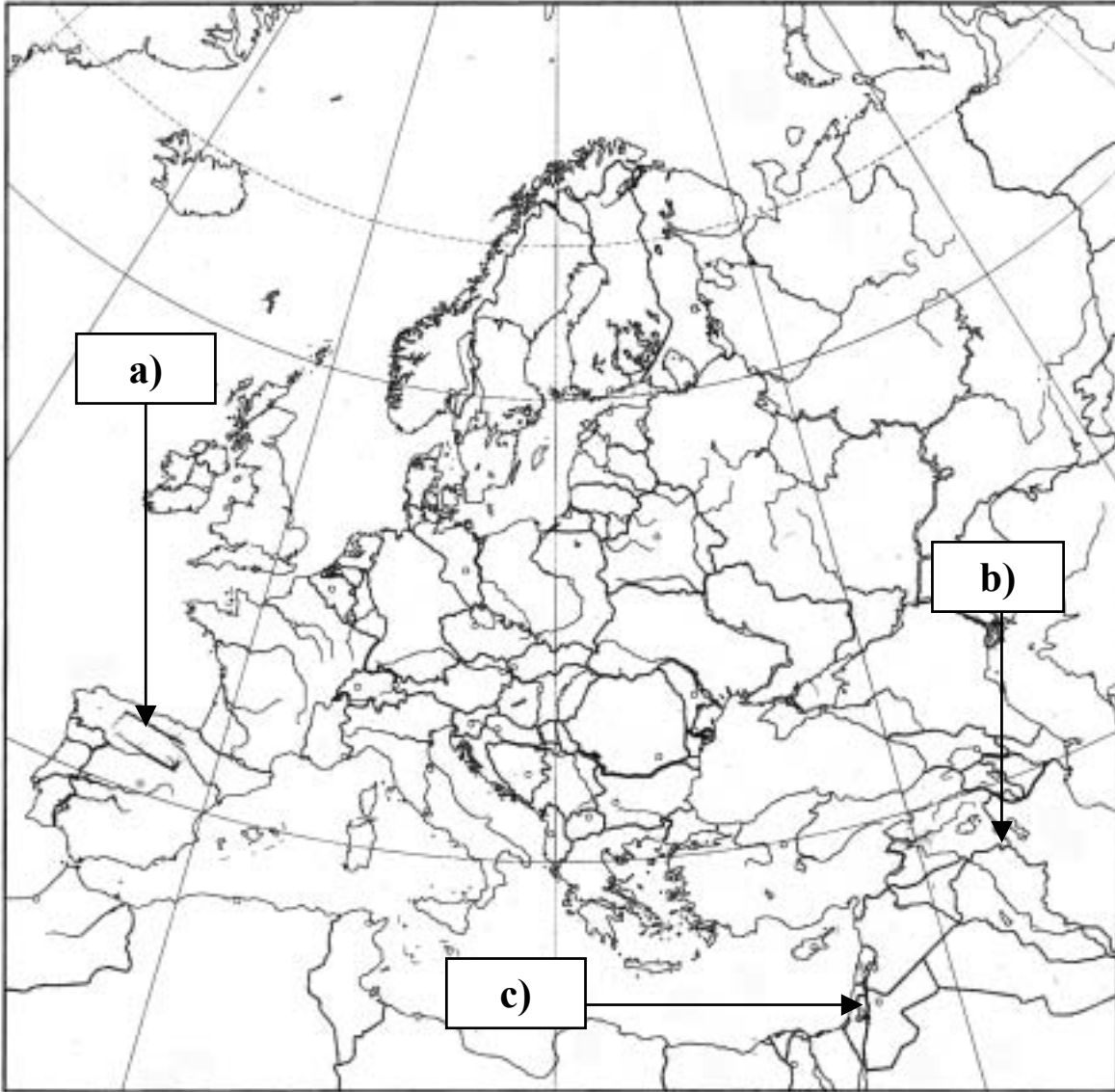
.....
.....
.....
.....

B. organizacją przymusową – .....

.....
.....

Zadanie 9. (3 pkt)

A. Wypisz nazwy trzech narodów niemających własnych państw, a zamieszkujących terytoria wskazane na mapie strzałkami (a, b, c).

Źródło: Polskie Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych im. Eugeniusza Romera S A

a)..... b)..... c).....

Zadanie 10. (4 pkt)

Wybierz cztery określenia charakteryzujące ustrój demokratyczny. Wpisz właściwe litery w wykropkowane miejsca.

- a) Organizacja państwa opiera się na silnej władzy wykonawczej i rozwiniętym aparacie przymusu (wojsko, policja).
- b) Naród sprawuje władzę, wybierając swoich przedstawicieli.
- c) Władza jest jednolita i niepodzielna.
- d) W państwie istnieje pluralizm polityczny.
- e) Państwo i jego organy kontroluje wszystkie dziedziny życia obywateli.
- f) Państwo indoktrynuje społeczeństwo poprzez środki masowego przekazu, propagandę i system szkolnictwa.
- g) W państwie istnieje zasada podziału i równowagi władz.
- h) Społeczeństwo ma prawo wyrażać swoje zdanie poprzez udział w referendum.

.....

Zadanie 11. (6 pkt)

A. Wpisz do tabeli brakujące informacje o konstytucjach obowiązujących na ziemiach polskich od XVIII wieku do czasów współczesnych.

	Rok wydania lub nadania ¹ konstytucji	Nazwa konstytucji
a)	1791	
b)	1815	
c)		Konstytucja marcowa
d)	1935	
e)		Konstytucja PRL
f)	1997	

¹nadać – przyznać, ofiarować

Zadanie 12. (2 pkt)

Źródło: Marian Kallas „Historia ustroju Polski X-XX w.”, Warszawa 2003

Podkreśl rok, w którym powstał ten rysunek i uzasadnij² swój wybór, podając jeden argument.

- a) 1980
- b) 1990
- c) 1992
- d) 1997

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

² uzasadnić = wytłumaczyć

Zadanie 13. (3 pkt)

Napisz pełne nazwy polskich partii politycznych. Dopasuj nazwisko polityka do właściwej partii według podanego przykładu.

Przykład: UW - Unia Wolności - Bronisław Geremek.

PIS - .....

SLD - .....

PO - .....

Donald Tusk, Józef Oleksy, Roman Giertych, Jarosław Kaczyński

Zadanie 14. (5 pkt)

Przeczytaj tekst przysięgi, którą składa Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i odpowiedz na pytania.

„Obejmując z woli Narodu urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, uroczyście przysięgam, że dochowam wierności postanowieniom Konstytucji, będę strzegł niezłomnie godności Narodu, niepodległości i bezpieczeństwa Państwa, a dobro Ojczyzny oraz pomyślność obywateli będą dla mnie zawsze najwyższym nakazem...”

A. Wymień trzy najważniejsze powinności³, które nakłada na Prezydenta złożenie przysięgi.

1.	
2.	
3.	

³ powinności – obowiązki

B. Napisz, w stosunku do kogo Prezydent ma te obowiązki.

.....

C. Na podstawie wiedzy pozaźródłowej napisz, przed kim Prezydent składa przysięgę.

.....

Zadanie 15. (10 pkt)

Zdjęcia przedstawiają znanych ludzi kultury oraz polityki polskiej i światowej. Do tabeli wpisz imiona i nazwiska tych osób, wykonywany zawód lub zajmowane przez nie obecnie lub w przeszłości stanowiska polityczne.

1

2

3

4

5

Nr zdjęcia	Imię i nazwisko	Zawód lub zajmowane stanowisko polityczne
1		
2		
3		
4		
5		

Zadanie 16. (8 pkt)

Przeczytaj fragment Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. i odpowiedz na podane niżej pytania:

Art. 127.

- (...) 2. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.
3. Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany obywatel, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu. Kandydata zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.
4. Na Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany zostaje kandydat, który otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. Jeżeli żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie.

Art. 128.

- (...) 2. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej zarządza⁴ Marszałek Sejmu na dzień przypadający nie wcześniej niż na 100 dni i nie później niż na 75 dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie opróżnienia⁵ urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej nie później niż w czternastym dniu po opróżnieniu urzędu, wyznaczając datę wyborów na dzień wolny od pracy przypadający w ciągu 60 dni od dnia zarządzenia wyborów.

Art. 129.

1. Ważność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej stwierdza Sąd Najwyższy.
2. Wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.

⁴ zarządzać – ogłaszać wybory

⁵ opróżnić urząd – opuścić urząd

A. Napisz, ile kadencji można być Prezydentem.

.....

.....

B. Wymień trzy warunki, które trzeba spełnić, aby kandydować na Prezydenta.

a)	
b)	
c)	

C. Napisz, ile ważnych głosów trzeba otrzymać w pierwszej turze, żeby zostać prezydentem.

.....

.....

D. Napisz, na podstawie wiedzy pozaźródłowej, ilu maksymalnie kandydatów może przejść do drugiej wyborów prezydenckich.

.....

E. Podaj nazwę organu, który zarządza wybory na Prezydenta Rzeczypospolitej.

.....

F. Podaj nazwę organu, który stwierdza ważność wyborów prezydenckich.

.....

Zadanie 17. (7 pkt)

A. Uporządkuj we właściwej kolejności, od najmniejszej do największej, podane niżej jednostki samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej.

województwo, gmina, powiat

a)..... b)..... c).....

B. Korzystając tylko z wyrazów w ramce, uzupełnij zdania:

W gminach wiejskich przewodniczącym zarządu gminy jest.....

W gminach miejskich przewodniczącym zarządu gminy jest.....

W powiecie przewodniczącym zarządu jest.....

W województwie przewodniczącym jest .....

burmistrz	starosta	sołtys	wójt	marszałek
-----------	----------	--------	------	-----------

C. Napisz w punktach, jakie sprawy możesz załatwić w urzędzie gminy? Podaj dwa przykłady.

1) .....

2) .....

Zadanie 18. (3 pkt)

Artykuł 173 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.
„Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz”.

Artykuł 174 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.
„Sądy i trybunały wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.”

- A. Napisz, na czym polega odrębność i niezależność sądów i trybunałów od innych władz (podaj dwa argumenty).

.....

.....

.....

.....

- B. Wyjaśnij, co to znaczy, że sądy i trybunały wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (4 pkt)

Przy zdaniach, które są opinią postaw literę **O**, a przy zdaniach, które zawierają fakty - postaw literę **F**.

1. W roku 2002 w Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzono powszechny spis ludności.	
2. Część społeczeństwa uważała, że ten spis nie jest nikomu potrzebny.	
3. Prasa pisała, że władze chcą odwrócić uwagę społeczeństwa od rzeczywistych problemów ekonomicznych.	
4. Wyniki spisu powszechnego zostały ogłoszone w 2003 roku.	

Zadanie 20. (4 pkt)

Cechą demokratycznego państwa jest szanowanie praw mniejszości narodowych.

1) „Mniejszość narodowa to grupa zamieszkująca dane państwo, różniąca się od większości językiem, kulturą, wyznaniem, a powstała na skutek migracji i zmian granic wynikających ze zmian politycznych, w tym wojen i konfliktów.”

wg „Popularna encyklopedia powszechna”, Kraków 1996 r., t. X, s. 272

Dla potrzeb narodowego spisu powszechnego zdefiniowano pojęcie narodowości.

2) „Narodowość jest indywidualnym odczuciem każdego człowieka, wyrażającym jego związek emocjonalny (uczuciowy), kulturowy lub genealogiczny (ze względu na pochodzenie rodziców) z określonym narodem.”

wg GUS 2003

- A. Czy na podstawie podanych definicji (1 lub 2) osoby niesłyszące mogłyby być zaliczane do mniejszości narodowej? Uzasadnij krótko swoją odpowiedź.
 Podaj dwa argumenty.

Opinia i uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Tabela przedstawia ilościowy udział poszczególnych narodowości zamieszkujących na terenie Rzeczypospolitej.

Narodowość	Liczba deklarujących osób
Polacy	36983700
Niemcy	152900
Białorusini	48700
Ukraińcy	31000
Romowie	12900
Rosjanie	6100
Łemkowie	5900
Litwini	5800
Słowacy	2000
Żydzi	1100
Ormianie	1100
Czesi	800
Inni i osoby nie deklarujące narodowości	774900

Źródło: GUS, komentarz do wyników narodowego spisu powszechnego.

- B. Wymień nazwy trzech najliczniejszych mniejszości narodowych, mieszkających na terenie Rzeczypospolitej.

1) - .....

2) - .....

3) - .....

- C. Odpowiedz, podając jeden argument, dlaczego, twoim zdaniem, wśród osób uczestniczących w spisie powszechnym, znaczna część z nich odmówiła zadeklarowania swojej narodowości.

.....

.....

.....

Zadanie 21. (3 pkt)

Przeczytaj fragment Konstytucji RP i wykonaj polecenia:

Art. 208.

1. Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz innych aktach normatywnych.

Art.209

- 1. Rzecznik Praw Obywatelskich jest powoływany przez Sejm za zgodą Senatu na 5 lat.*
- 2. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska profesora szkoły wyższej, ani wykonywać innych zajęć zawodowych.*
- 3. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością urzędu.*

A. Napisz własnymi słowami, co robi Rzecznik Praw Obywatelskich.

.....
.....

B. Napisz, przez kogo i na ile lat jest powoływany Rzecznik Praw Obywatelskich.

.....
.....

C. Wyjaśnij krótko, dlaczego Rzecznik Praw Obywatelskich nie może zajmować się żadną działalnością polityczną ani należeć do związku zawodowego.

.....
.....

Zadanie 22. (2 pkt)

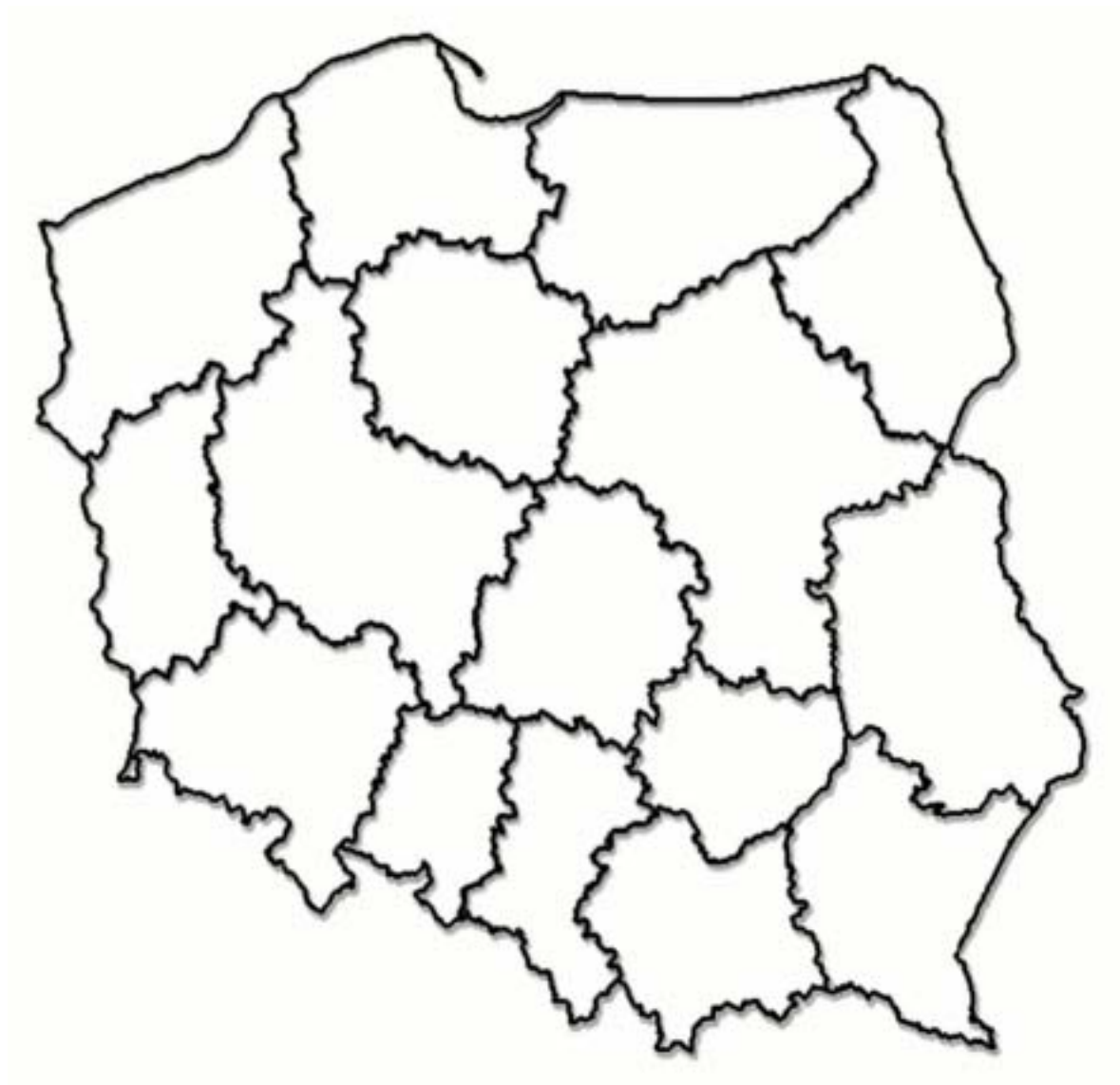
Napisz nazwę organu, do którego obywatele polscy mogą składać skargi, jeżeli władze polskie naruszają⁶ ich prawa. Dopisz również nazwę miasta, w którym ten organ się znajduje.

--	--

⁶naruszyć – nie przestrzegać

Zadanie 23. (5 pkt)

Na mapie Polski wpisz w odpowiednich miejscach pełne nazwy następujących województw: zachodniopomorskie, małopolskie, lubuskie, podlaskie, dolnośląskie. nie wykraczaj poza granice województw.

Zadanie 25. (5 pkt)

Jednym z problemów współczesnej Polski jest bezrobocie. Na podstawie tabeli wykonaj polecenia.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1990	0,3	0,8	1,5	1,9	2,4	3,1	3,8	4,5	5	5,5	5,9	6,5
1991	6,6	6,8	7,1	7,3	7,7	8,4	9,4	9,8	10,5	10,8	11,1	12,2
1992	12,1	12,4	12,1	12,2	12,3	12,6	13,1	13,4	13,6	13,5	13,5	14,3
1993	14,2	14,4	14,4	14,4	14,3	14,8	15,4	15,4	15,4	15,3	15,5	16,4
1994	16,7	16,8	16,7	16,4	16,2	16,6	16,9	16,8	16,5	16,2	16,1	16
1995	16,1	15,9	15,5	15,2	14,8	15,2	15,3	15,2	15	14,7	14,7	14,9
1996	15,4	15,5	15,4	15,1	14,7	14,3	14,1	13,8	13,5	13,2	13,3	13,2
1997	13,1	13	12,6	12,1	11,7	11,6	11,3	11,0	10,6	10,3	10,3	10,3
1998	10,7	10,6	10,4	10,0	9,7	9,6	9,6	9,5	9,6	9,7	9,9	10,4
1999	11,4	11,9	12,0	11,8	11,6	11,6	11,8	11,9	12,1	12,2	12,5	13,1
2000	13,7	14,0	14,0	13,8	13,6	13,6	13,8	13,9	14,0	14,1	14,5	15,1
2001	15,7	15,9	16,1	16,0	15,9	15,9	16,0	16,2	16,3	16,4	16,8	17,5
2002	18,1	18,2	18,2	17,9	17,3	17,4	17,5	17,5	17,6	17,5	17,8	18,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny 2003-11-15

A. Odczytaj stopę bezrobocia z sierpnia 1999 r.

.....

B. Podaj rok, w którym stopa bezrobocia w grudniu była najniższa, i rok, w którym stopa bezrobocia w grudniu była najwyższa.

Stopa najniższa – .....

Stopa najwyższa – .....

C. Wypisz w trzech punktach społeczne skutki bezrobocia w Polsce na początku XXI wieku.

1) .....

2) .....

3) .....

